

Formularz uwag do:

Projekt programu priorytetowego „Poprawa efektywności energetycznej Część 4) Ryś – termomodernizacja budynków jednorodzinnych”

Osoba zgłaszająca uwagi:	Maciej Surówka, Stowarzyszenie Certyfikatorów i Audytorów Energetycznych, ul. św. Filipa 23/4, 31-150 Kraków
--------------------------	--

L.p.	Aktualny zapis	Ustęp / nr strony	Treść uwagi i uzasadnienie zmiany	Proponowany zapis
1.	Planowana wartość wskaźnika osiągnięcia celu wynosi co najmniej 300 000 GJ/rok, w tym: 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – co najmniej 70 000 GJ/rok, 2) dla zwrotnych form dofinansowania – co najmniej 230 000 GJ/rok;	Pkt. 2 Str. 1	Jeżeli założymy że każdy z beneficjentów zaciągnie kredyt na 30 000 zł to program obejmie 10 000 budynków. Daje to średnią oszczędność 30 GJ na budynek (to ok 1.2 t węgla/budynek) Dość pesymistyczny wskaźnik. Co więcej budżet programu to 300 mln zł.	Konieczne jest zweryfikowanie założeń poziomu oszczędności energii
2.	Budżet na realizację celu programu wynosi do 300 000 tys. zł., w tym: 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 75 000 tys. zł., 2) dla zwrotnych form dofinansowania – do 225 000 tys. zł.	Pkt. 3 Str. 1	Zgodnie z założeniami jakie zostały przedstawione na 73 spotkaniu Forum „Energia – Efekt – Środowisko” NFOŚiGW, 10 czerwca 2015 roku w Katowicach przedstawiono informację iż w ramach nowej strategii NFOŚiGW 35% środków powinno być kierowane na instrumenty bezzwrotne. Dziwi zatem zapis projektu programu, który zakłada 25% udział środków bezzwrotnych.	Budżet na realizację celu programu wynosi do 300 mln. zł., w tym: 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 105 mln. zł., 2) dla zwrotnych form dofinansowania – do 195 mln. zł.
3.	Okres kwalifikowalności kosztów: od 01.01.2015 do 31.12.2023 r., w którym to okresie poniesione koszty mogą być uznane za kwalifikowane.	Pkt. 6.1 Str. 2	Zapis jest sprzeczny z zapisem pkt 7.3 2g „dofinansowaniu nie podlegają przedsięwzięcia zrealizowane przed dniem złożenia wniosku o kredyt wraz z dotacją”	Okres kwalifikowalności kosztów: trzy lata od dnia otrzymania kredytu (W przypadku kredytu „odwroczonego” proponowanego przez nas w pkt.10 do 10 tys zł, dopuszcza się faktury wystawione do 12 miesięcy przed uzyskaniem kredytu)

4.	<p>Koszt kwalifikowany:</p> <p>Ocieplenie dachu / stropodachu - 100 zł/m²</p> <p>Ocieplenie podłogi na gruncie / stropu nad nieogrzewana piwnicą - 100 zł/m²</p>	Tabela str. 2	<p>Przedstawione w tabeli koszty kwalifikowane w kilku przypadkach są rażąco zaniżone.</p> <p>Trudno jest oczekiwać ocieplenia stropodachu pełnego np. styropapą, pianka PUR za 100 zł/m², gdzie realne koszty z dodatkowymi pracami mogą przekraczać 250 zł/m². Podobnie wygląda sytuacja z ocieplenie poddasza użytkowego od strony wewnętrznej i przykrycie płytami gips.-kart. Również ocieplenie podłogi na gruncie za 100 zł/m² jest wartością nierealną. Po wykonaniu ocieplenia musimy np. wykonać wylewkę oraz ułożyć, panele, parkiet itp.</p>	<p>Proponujemy przyjąć koszt kwalifikowany na poziomie 150 zł/m² dla ocieplenia ścian/dachu/podłogi na gruncie</p>
5	<p>Maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany zawiera także koszt usunięcia i utylizacji starego ocieplenia i demontażu zastępowanych okien;</p>	Oдноśnik 1 pod tabelą ze str. 2	<p>Zapis nie daje odpowiedzi czy uwzględnia koszty demontażu płyt azbestowych z elewacji czy dachu.</p> <p>Proponuje się dodać taki zapis.</p>	<p>maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany zawiera także koszt usunięcia i utylizacji starego ocieplenia i demontażu zastępowanych okien;</p> <p>W przypadku demontażu i utylizacji materiałów zawierających azbest, ich koszt można uznać za kwalifikowany tylko w przypadku gdy powiązany jest wprost z prowadzonym ociepleniem i nie finansowany z innych funduszy.</p>
6.	<p>Koszt kwalifikowany:</p> <p>Montaż wentylacji mechanicznej nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła – 15 000 zł</p>	Tabela str. 2	<p>Nie wiemy jak autorzy projektu planują wykonać wentylację mechaniczną nawiewno-wywiewną z odzyskiem ciepła za 15 000 zł, która ma sprawność odzysku ciepła min. 85%. Pamiętajmy, że to nie budowa domu ale przebudowa która wymaga prac dodatkowych (np. eliminacji kanałów wentylacyjnych, likwidacji okapów kuchennych, wykonania instalacji rozprowadzającej, eliminacji nawiewników okiennych, itp.).</p>	<p>Proponujemy podniesienie kosztu kwalifikowanego do 30 tys. zł</p> <p>oraz o uwzględnienie w tych pracach kosztów związanych z przeróbką instalacji wentylacyjnej w domu.</p>

7.	Koszt kwalifikowany: Grupa III	Tabela str. 2	<p>Proponujemy rezygnacje w programie z modernizacji źródła. Tego typu prace mogą być finansowane z innych programów.</p> <p>Montaż pompy ciepła będzie pociągał konieczność wymiany instalacji c.o. (niższa temperatura pracy instalacji), a tego typu prace nie są kosztami kwalifikowanymi. (koszt takich prac to 20-30 tys. zł)</p> <p>Jedynie mogliby skorzystać beneficjenci budujący nowy dom, który zaraz po odbierze wystąpią o dofinansowanie na nowe źródło.</p> <p>Podobnie montaż kolektorów słonecznych, których koszt kwalifikowany to 5000 zł. Brak jakiegokolwiek wymagań. Nie wiemy jakie mają to być kolektory (cieczowe czy PV). W efekcie zgodnie z zapisami programu można zamontować 2 małe panele PV o łącznej mocy 20W do podświetlenia nr domu. I to wszystko za 5000 zł. Koszty przeróbki instalacji wewnętrznej i montaż instalacji solarnej to min. 10 tys zł</p>	Rezygnacja z grupy III lub pozostawienie tylko montażu kotła kondensacyjnego lub węzła cieplnego wraz z wyposażeniem – 15 tys zł.
----	--------------------------------	---------------	--	---

8.	<p>dofinansowanie w formie dotacji do kosztów kwalifikowanych wykonania usług:</p> <p>a) oceny energetycznej budynku przed realizacją przedsięwzięcia: dotacja do 500 zł;</p> <p>b) oceny energetycznej budynku po realizacji przedsięwzięcia: dotacja do 500 zł;</p> <p>c) dokumentacji projektowej docieplenia dachu / stropodachu – dotacja do 1 000 zł, nie więcej niż 80% kosztów;</p> <p>d) dokumentacji projektowej wentylacji nawiewno-wywiewnej z odzyskiem ciepła – dotacja do 1 000 zł, nie więcej niż 80% kosztów;</p> <p>e) dokumentacja projektowa modernizacji instalacji co i cwu z analizą doradczo-projektową wymiany źródła ciepła i możliwości zastosowania OZE - dotacja do 1 000 zł, nie więcej niż 80% kosztów;</p>	Pkt 7.2 1)	<p>Jeżeli wspomina się o cenach brutto to trudno jest zrozumieć dlaczego projekt ocieplenia może mieć koszt kwalifikowany na poziomie 1250 zł, bo 80% kosztów to 1000 zł, a ocena energetyczna tylko 500 zł brutto (gdyż niemal wszyscy beneficjenci nie mogą odliczyć VAT). Zatem praca osoby która ma rzetelnie wykonać ocenę energetyczną to 406,50 zł netto (jako koszt kwalifikowalny). Taki poziom cen nie gwarantuje rzetelnego wykonania prac i wizyty na budynku wraz z pomiarami czy potwierdzenia należytego wykonania prac. W efekcie może dojść do sytuacji gdzie beneficjent, który ma ocieplony budynek dostarczy dokumenty z przed ocieplenia do „wirtualnego” eksperta, który dokona nieświadomie złych obliczeń, albo potwierdzi stan termomodernizacji na podstawie faktur. Takie podejście powoduje brak rzetelnej kontroli realizacji programu.</p> <p>Proponujemy aby ocena energetyczna kosztowała po 1000 zł brutto i była finansowana przez NFOŚiGW.</p> <p>Również pozostała dotacja do dokumentacji powinna być zwiększona 1 500 zł</p>	<p>dofinansowanie w formie dotacji do kosztów kwalifikowanych wykonania usług:</p> <p>a) oceny energetycznej budynku przed lub po realizacji przedsięwzięcia: koszt 1000 zł brutto finansowany przez NFOŚiGW</p> <p>b) dokumentacji projektowej dotacja do 1 500 zł, nie więcej niż 80% kosztów;</p>
----	--	------------	--	--

9.	<p>dofinansowanie w formie kredytu wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych na zakup i montaż materiałów i urządzeń określonych zgodnie z ust. 6 pkt. 2) d), w tym w formie dotacji:</p> <p>a) 10% dofinansowania, w przypadku połączenia dwóch elementów z Grupy I, b) 20% dofinansowania, w przypadku połączenia trzech elementów z Grupy I, c) 30% dofinansowania, w przypadku połączenia czterech elementów z Grupy I, d) 20% dofinansowania, w przypadku realizacji elementu z Grupy II</p>	Pkt 7.2 2	<p>Proponujemy zmianę poziomu dotacji. Częstym zakresem prac będzie ocieplenie ścian i dachu. Taka forma termomodernizacji daje tylko 10% dotacji, praktycznie zniechęcając do ich realizacji. Będzie to powodowało szukanie na siłę szerszego zakresu prac.</p> <p>Sam projekt programu nie zakłada poziomu dotacji w grupie III. Proponujemy Podniesienie poziomu dotacji do min 25% a przy bardziej kompleksowej termomodernizacji do 30%.</p>	<p>dofinansowanie w formie kredytu wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych na zakup i montaż materiałów i urządzeń określonych zgodnie z ust. 6 pkt. 2) d), w tym w formie dotacji:</p> <p>a) 25% dofinansowania, w przypadku połączenia dwóch elementów z Grupy I, b) 30% dofinansowania, w przypadku połączenia co najmniej trzech elementów z Grupy I, d) 30% dofinansowania, w przypadku realizacji elementu z Grupy II lub III ub realizacji elementów realizacji z co najmniej dwóch dowolnych grup</p>
----	---	-----------	---	--

10.	wnioskowana kwota środków na kredyty wraz z dotacją nie może być niższa od 5 000 tys. zł i wyższa od 40 000 tys. zł;	Pkt. 7.3 1a str. 4.	<p>Rozumiemy, że chodzi o 5 tys. zł i 40 tys. zł</p> <p>Podstawowy problem programu to uzależnienie poziomu dotacji od kwoty kredytu. Pojawiają się tutaj trzy kwestie:</p> <ol style="list-style-type: none"> maksymalna wielkość kredytu jest ograniczona na poziomie 40 tys. zł. Co prawda beneficjent może zaciągnąć kilka kredytów lecz tylko jeden będzie miał dotację 30%. Zatem konieczne jest podniesienie maksymalnego poziomu kredytu. koszty kwalifikowane są często na poziomie niższym niż koszty realnych prac (np. trudno jest kupić i zamontować okna o $U_{max}=0,9 \text{ W/(m}^2 \text{ K)}$ w cenie 600 zł/m². Oznacza to dla wielu beneficjentów konieczność zaciągnięcia dodatkowego kredytu na prace których koszty wykraczają poza poziom kredytu. Innym rozwiązaniem jest nie tynkowanie budynków, czy wykonywanie prac przez samych właścicieli. To może odbijać się na jakości prac. część osób nie ma zdolności kredytowej a zaciągnięcie kredytu na np. 20 000 zł dla otrzymania dotacji 4 tys. zł, od której zapłacą koszty bankowe i podatek w zasadzie zamyka drogę do tego instrumentu <p>Proponujemy zatem podniesienie kwoty kredytu do 80 tys. zł.</p> <p>Dodatkowo potrzebny jest instrument dla osób nie mających takiej zdolności kredytowej np. „kredyt odwrócony”, kredyt 12-24 miesięczny w wysokości dotacji i finansowanie (25% kosztów kwalifikowanych nie więcej niż 10 000 zł)</p> <p>Konieczne jest zaproponowanie instrumentu finansowego niepowiązanego z kredytem. Np. dystrybucja części środków przez WFOŚiGW lub gminy.</p>	<p>wnioskowana kwota środków na kredyty wraz z dotacją nie może być niższa od 5 tys. zł i nie wyższa niż 80 tys. zł</p> <p>Dopuszcza się zaciągnięcie kredytu „odwróconego” 12-24 miesięcznego na kwotę 10 tys. zł. W tym przypadku wymagane jest złożenie wniosku kredytowego i przedstawienia faktur na zrealizowane prace termomodernizacyjne w wysokości 40 tys. zł kosztów kwalifikowanych.</p> <p>Inne rozwiązanie to dystrybucja części środków przez WFOŚiGW lub gminy.</p>
-----	--	---------------------	---	---

11.	dofinansowaniu nie podlegają przedsięwzięcia zrealizowane przed dniem złożenia wniosku o kredyt wraz z dotacją	Pkt. 7.3 2g	Zapis pozwala na realizację prac po złożeniu wniosku do banku. Ale jak wniosek zostanie odrzucony to ponownie nie możemy się starać na uzyskanie wsparcia.	Proponujemy skreślenie tego punktu, gdyż poprawiona wersja Pkt. 6.1 Str. 2 (uwaga 3) rozwiązuje ten problem
12.	okna z nawiewnikami: $U \leq 0,90 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	Tabela str. 5	Jeżeli zalecane są okna z nawiewnikami to tylko dla wentylacji grawitacyjnej. Przy wentylacji mechanicznej dążymy do maksymalnej szczelności budynku Dodatkowo proponowane okna o współczynniku $U \leq 0,90 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$ praktycznie zablokują tę możliwość modernizacji, gdyż jest za mało podmiotów oferujących taką stolarkę, a ich cena znacząco jest wyższa od okien o współczynniku $U \leq 1,10 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$.	Wymagany standard: okna (dla wentylacji grawitacyjnej z nawiewnikami): $U \leq 1,10 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$
13.	drzwi zewnętrzne i/lub drzwi garażowe: $U \leq 1,3 \text{ W}/(\text{m}^2\text{K})$	Tabela str. 5	Brak minimalnych wymagań, co prowadzi że każde drzwi możemy wymienić (nawet nowe)	Standard minimalny: Do wymiany kwalifikują się drzwi (stalowe lub drewniane) nieocieplone
14.	sprawna wentylacja grawitacyjna z nawiewnikami w oknach	Tabela str. 5	Taki poziom standardu minimalnego, powoduje że w każdym budynku musimy zamontować nawiewniki w oknach i są one kosztem niekwalifikowanym. Dla 12 okien to koszt ok 3 000 zł	Standard minimalny dla wentylacji: sprawna wentylacja grawitacyjna Dodatkowo proponujemy (dla chętnych) dodanie jako kosztu kwalifikowanego, zakupu i montażu nawiewników higrosterowalnych w cenie 200 zł/szt.

15.	Izolacja odkryty przewodów c.o. i c.w.u Termostaty (o ile dopuszczają możliwości techniczne)	Tabela str. 6.	Zapis jest mocno nieprecyzyjny. Sugeruje on, że każdy fragment instalacji c.o. i c.w.u musimy zaizolować (nawet w ogrzewanym pomieszczeniu). Jeszcze rozumiemy izolację przewodów c.w.u., ale izolacja przewodów c.o. jest w pomieszczeniach ogrzewanych zbędna. Brak wymagań minimalnych dotyczących izolacji. Powinien być też zmieniony zapis dotyczący termostatów na zawory termostaticzne wraz z głowicami.	Izolacja odkryty przewodów c.o. (w pomieszczeniach nieogrzewanych i c.w.u Minimalna grubość izolacji 25 mm (o ile są techniczne możliwości montażu_ Zawory termostaticzne wraz z głowicami (o ile dopuszczają możliwości techniczne) Dodatkowo proponujemy dodanie jako kosztu kwalifikowanego, zakupu i montażu zaworów termostaticznych wraz z głowicami w cenie 100 zł/szt.
16	Sprawności dla pomp ciepła: powietrze/woda: $COP \geq 3,1$ solanka/woda: $COP \geq 4,3$ woda/woda: $COP \geq 5,1$ bezpośrednie odparowanie w gruncie/woda: $COP \geq 4,3$	Tabela str. 6.	Brak informacji w jakich warunkach ma pompa ciepła osiągać zadaną sprawność. Proponujemy wartości jak z programu NF-15/40	powietrze/woda w punkcie pracy A2W35 $COP \geq 3,1$ solanka/woda w punkcie pracy B0W35 $COP \geq 4,3$ woda/woda w punkcie pracy W10W35 $COP \geq 5,1$ bezpośrednie odparowanie w gruncie/woda w punkcie pracy E4W3 $COP \geq 4,3$
17.	Montaż kolektorów słonecznych wraz z wyposażeniem	Tabela str. 6.	Proponujemy wykreślić ten punkt lub jednoznacznie go doprecyzować np. kolektory cieczowe o min. powierzchni 6 m ² wraz z zasobnikiem o min objętości 300 l. Poziom kosztów kwalifikowanych – 10 000 zł.	Skreślenie zapisu lub jednoznacznie go doprecyzować np. kolektory cieczowe o min. powierzchni 6 m ² wraz z zasobnikiem o min objętości 300 l. Poziom kosztów kwalifikowanych – 10 000 zł.

18.	w celu skorzystania z dofinansowania elementów z Grupy II należy osiągnąć standard minimalny dla wszystkich elementów z Grupy I oraz wymagany standard dla co najmniej dwóch elementów z Grupy I. W celu skorzystania z dofinansowania elementów z Grupy III należy osiągnąć standard minimalny dla wszystkich elementów z Grupy I i II;	Pkt. 7.5 2 Str. 6	Zapis nie zrozumiały bo: w celu skorzystania z dofinansowania elementów z Grupy II należy osiągnąć standard minimalny dla wszystkich elementów z Grupy I oraz wymagany standard dla co najmniej dwóch elementów z Grupy I . To ile elementów ma być spełnionych z grupy I dwa czy cztery?	w celu skorzystania z dofinansowania osiągnąć standard minimalny dla wszystkich elementów z Grupy I, II i III
19	20% wnioskowanej dotacji wypłacona zostanie przez bank ze środków, które udostępnił NFOŚiGW, na podstawie wystąpienia banku potwierdzającego zrealizowanie przedsięwzięcia oraz osiągnięcia efektu ekologicznego, który zostanie uzyskany po osiągnięciu efektu rzeczowego.	Pkt 9.7 Str. 8	Zapis oznacz zamrożenie 20% dotacji na kolejne rok-dwa lata. Proponujemy skreślenie tego punktu. W wielu przypadkach (np. gaz wykorzystywany do ogrzewania i gotowania) nie będzie można dokonać oceny.	Skreślenie zapisu
20	odpowiedzialność wykonawcy z tytułu rękojmi w okresie 3 lat od daty zrealizowania przedsięwzięcia;	Pkt. 9.4 c Str. 8	A jak sami wykonujemy prace to nie możemy przedłożyć tego dokumentu. Czy ten zapis zabrania beneficjentowi realizacji prac we własnym zakresie?	odpowiedzialność wykonawcy z tytułu gwarancji w okresie 2 lat od daty zrealizowania przedsięwzięcia;
21	Efekty rzeczowe i ekologiczne, osiągnięte w związku z realizacją przedsięwzięć, są ewidencjonowane przez NFOŚiGW, na podstawie informacji przekazywanych przez banki	Pkt. 9.8 Str. 8	Zapis realnie nie do wykonania. Proponujemy jego wykreślenie.	Skreślenie zapisu